Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Eduskunnan ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö 6.11.2025, HE 166/2025 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi jätelain muuttamisesta. Pirkanmaan ELY-keskus kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa ja esittää kunnioittaen seuraavaa.

Pirkanmaan ELY-keskus on korvauspäätöksen tekevä viranomainen

Pirkanmaan ELY-keskus valvoo tuottajavastuun valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevien säännösten noudattamista Manner-Suomessa jätelain 25 §:n mukaisesti. Tehtävä siirtyy 1.1.2026 Lupa- ja valvontavirastolle.

Vastuuviranomaisena ELY-keskus tekee myös päätöksen SUP-tuottajien kunnille maksamien korvausten määrästä. Korvaukset koskevat SUP-tuotteiden aiheuttaman roskaantumisen ja sen ehkäisemisen kustannuksia. Esityksessä jätelain muuttamisesta on kysymys tähän päätökseen oleellisesti vaikuttavista normeista ja ehdotetulla tuottajavastuuta koskevalla säätelyllä on siten erityistä merkitystä Pirkanmaan ELY-keskuksen toiminnalle.

Esityksen mukaan tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuisivat pääosin kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen kustannukseen. Pirkanmaan ELY-keskus kannattaa ehdotettua muutosta. Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt loppuvuonna 2024 ympäristöministeriölle aloitteen lainsäädännön muuttamiseksi nyt esitetyllä tavalla. ELY-keskus kiittää asian valmistelusta vastannutta ympäristöministeriötä.

ELY-keskus kannattaa esityksen mukaista muutosta, jonka mukaan korvaus perustuisi pääosin kunnan asukaslukuun.

Korvauksia voidaan jätelain mukaan määrätä maksettavaksi neljällä eri perusteella:

1) korvaus roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetyn keräyksen toteuttamisesta ja jätehuollosta sen jälkeen;
2) korvaus roskaantumisen siivoamisesta ja jätehuollosta sen jälkeen;

3) korvaus uusista tupakkajäteastioista ja niiden korjaamisesta; sekä
4) korvaus 1–3 kohdissa tarkoitetuista toimista ja roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien osalta.

Vuosia 2023 ja 2024 koskevat tehdyt päätökset

ELY-keskus on tehnyt päätökset vuosina 2023 ja 2024 kunnille aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta. Tehdyt päätökset perustuivat korvauksia koskevan jätelain muutoksen 1096/2022 voimaantulosäännökseen, jonka perusteella korvaus siivous- ja keräyskustannuksista määrätään asukaslukuun perustuvana vuosina 2023–2025. Vuodesta 2026 alkaen korvaus perustuisi kunnalle aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin jätelain mukaisesti.

Vuoden 2023 korvauksia haki 94 kuntaa, joiden asukasmäärä oli 3 427 367. Vuoden 2024 korvauksia haki 160 kuntaa, joiden asukasmäärä oli 4 983 508. Vuodesta 2023 hakeneiden kuntien määrä kasvoi 23 prosenttiyksikköä.

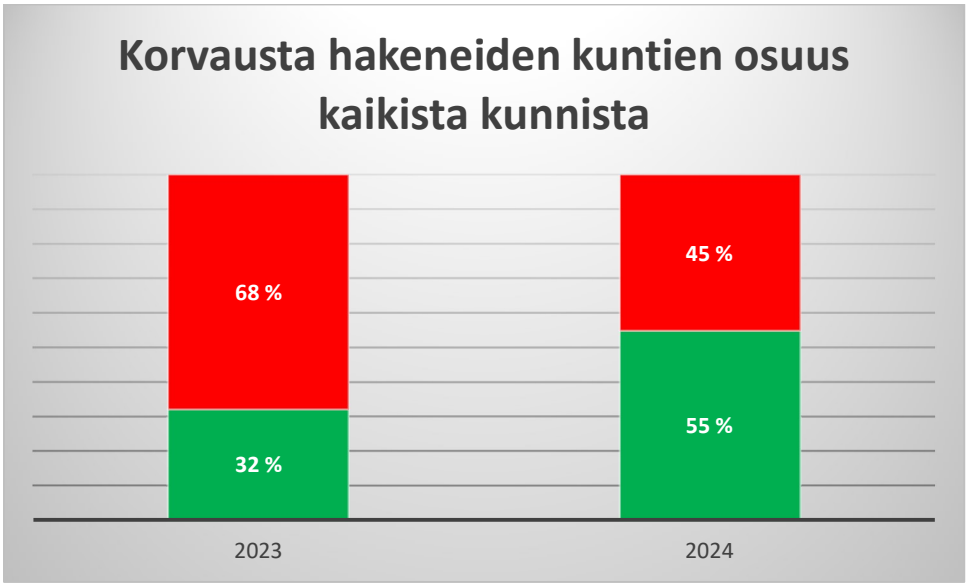

Kuvio 1. Korvausta hakeneiden ja ei hakeneiden kuntien osuus kaikista Manner-Suomen kunnista vuosina 2023 ja 2024.

Jo vuoden 2023 korvauspäätöstä koskevan hallinnollisen prosessin yhteydessä ELY-keskus havaitsi, että kuntien ilmoittamat tiedot eivät ole olleet yhteismitallisia vaan asukaskohtainen kustannus vaihteli hyvin paljon eri kunnissa. Kunnan asukaskohtainen keräyskustannusten määrä vuonna 2023 ja 2024 ilmoitetuista kustannuksista on esitetty kuviossa 2. Hakeneiden kuntien asukaskohtainen siivouskustannusten määrä vuosina 2023 ja 2024 on esitetty kuviossa 3. Kummassakin kuviossa hakeneista kunnista asukasluvultaan pienin kunta on vasemmalla ja suurin oikealla. Punainen viiva kuvaa siirtymäsäännöksen mukaista kiinteää asukaskohtaista kustannusta. Kuviot on esitetty suurempina lausunnon liitteessä.

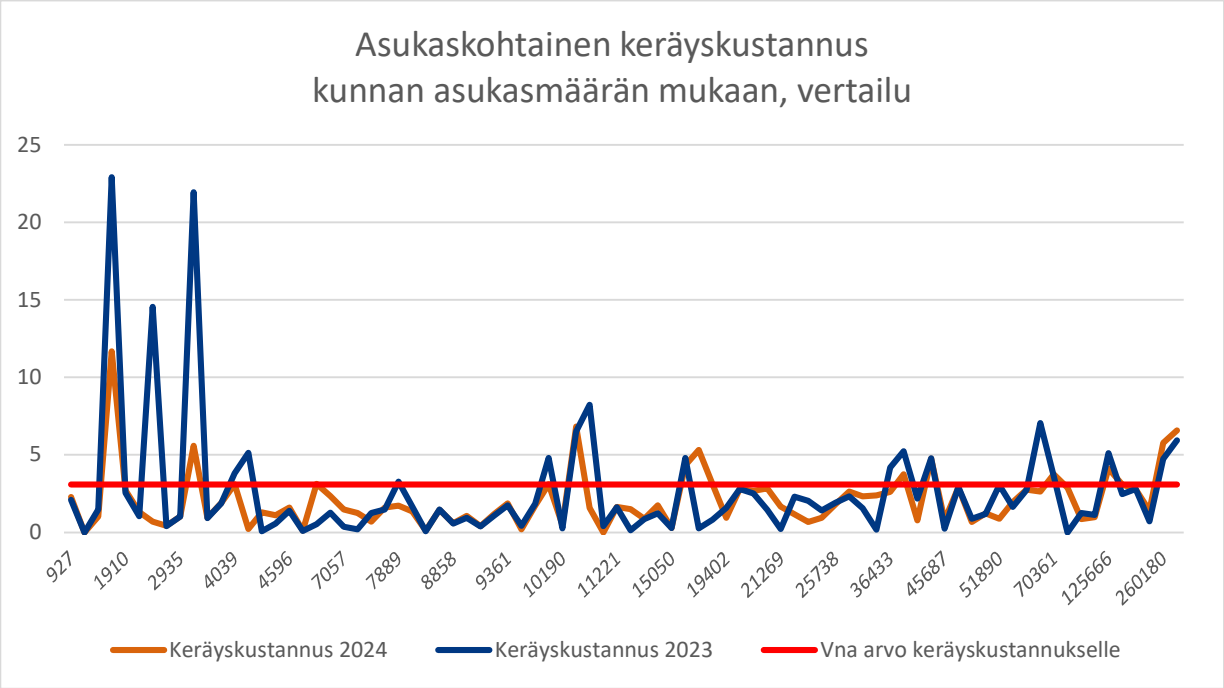

Kuvio 2. Hakeneiden kuntien ilmoittama asukaskohtainen keräyskustannus vuosina 2023 (sininen) ja 2024 (oranssi) sekä säädetty kiinteä keräyskustannusten kustannustaso 2023–2025 (punainen, 3,09 euroa).

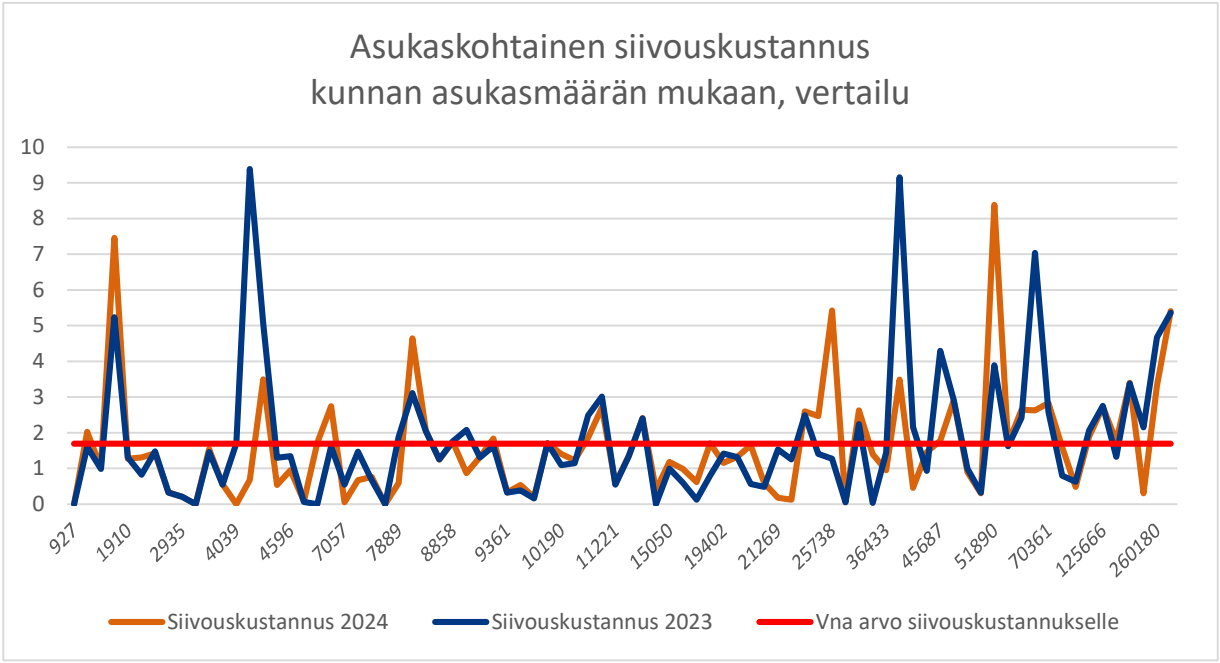

Kuvio 3. Hakeneiden kuntien ilmoittama asukaskohtainen siivouskustannus vuosina 2023 (sininen) ja 2024 (oranssi) sekä säädetty kiinteä siivouskustannusten kustannustaso 2023–2025 (punainen, 1,70 euroa).

Mikäli jokainen kunta joutuisi tarkasti selvittämään sille aiheutuneen kustannuksen, aiheuttaisi se ELY-keskuksen näkemyksen mukaan merkittävän työmäärän kullekin kuntatoimijalle. Tänä vuonna Manner-Suomen kuntia on yhteensä 292, joilla kaikilla on oikeus hakea korvausta. Riippuen hakijoiden määrästä, myös yrityksiä eli tuottajia edustavilla tuottajayhteisöillä olisi merkittävä työmäärä niiden arvioidessa jokaisen kunnan jokaisen kustannuksen hyväksyttävyyttä omalta kannaltaan. Lisäksi päätöksen tekevä ELY-keskus joutuisi päätösharkinnassaan huomioimaan sekä kuntien että tuottajien asiassa lausumat, minkä takia myös päätösprosessi muuttuisi raskaaksi.

Laissa jätelain muuttamiseksi 1096/2022 säädetty kiinteä kustannustaso on yhteensä 3,79 euroa, josta keräyskustannuksien osuus on 3,09 euroa ja siivouskustannusten osuus 1,70 euroa. Kaikki kunnat huomioiden, vuonna kuntien ilmoittama asukaskohtainen keskiarvo keräyskustannuksille oli 3,09 euroa ja siivouskustannuksille 2,87 euroa. Vuonna 2024 keskiarvot olivat 3,02 euroa ja 2,17 euroa. Tiedot on esitetty taulukossa 1.

Vuosi	Säädetty kustannustaso	Kaikkien kustannusten keskiarvo	Pienin kustannus	Suurin kustannus
Asukaskohtainen keräyskustannus				
2023	3,09 €	3,09 €	0,06 €	22,91 €
2024	3,09 €	3,02 €	0,11 €	11,69 €
Asukaskohtainen siivouskustannus				
2023	1,70 €	2,87 €	0,03 €	9,39 €
2024	1,70 €	2,17 €	0,05 €	8,39 €

Taulukko 1. Vuosien 2023 ja 2024 kuntien ilmoittamien asukaskohtaisten kustannusten tietoja.

Taulukon 1 keräyskustannusten osalta on todettavissa, että säädetty kustannustaso on hyvin lähellä kuntien ilmoittamien kustannusten keskiarvoa. Ilmoitettujen siivouskustannusten keskiarvo on säädettyä kustannustasoa ylempänä, mutta alentunut vuodesta 2023 vuoteen 2024. ELY-keskus ei pysty arvioimaan ilmoitettujen tietojen luotettavuuden tasoa, sillä päätösprosessissa ei ole ollut tarvetta ilmoitettujen tietojen varmentamiseen asukaskohtaisen korvauksen takia.

Ehdotetun muutoksen merkitys

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ehdotus on erittäin kannatettava. Ehdotettu jätelain muutos yksinkertaistaisi ja keventäisi sääntelyä ja keventäisi hallinnollisia prosesseja kunnissa, yrityksissä ja viranomaisessa. Lisäksi esitetty muutos toisi sekä kunnille että yrityksille ennakoitavuutta korvauksen maksamisessa tai saamisessa. Esitetty muutos toisi helpotusta erityisesti pienille kunnille.

Mikäli esitettyä jätelain muutosta ei toteuttaisi, aiheuttaisi se ELY-keskuksen käsityksen mukaan kunnille, tuottajille sekä viranomaiselle merkittävää hallinnollista taakkaa ja epävarmuutta. Koska kuntien esittämien kustannusten määrät vaihtelivat erittäin paljon, ELY-keskus arvioi, että myös riski

hallintopäätöksen riitauttamisesta olisi varsin merkittävä. Riitautus johtaisi siten myös hallintotuomioistuimen työmäärän kasvamiseen. Jokaisen kunnan saama korvaus on mahdollista riitauttaa.

Keskeiset johtopäätökset

1. Pirkanmaan ELY-keskus kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta SUP-tuottajien korvausten määräytymiseksi kunnan asukasluvun mukaisesti vuodesta 2026 alkaen.

2. Ehdotettu sääntely

    - yksinkertaistaisi kaikkien osapuolien hallinnollisia menettelyitä,
    - keventäisi ja yksinkertaistaisi sääntelyä,
    - keventäisi osapuolten hallinnollista taakkaa, sekä
    - loisi ennakoitavuutta ja varmuutta korvauksen määrään, saamiseen ja maksamiseen.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ryhmäpäällikkö Mika Heinonen ja ratkaissut yksikön päällikkö Ari Nygren.

Tämä asiakirja KEHA/32836/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/32836/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Heinonen Mika 12.11.2025 10:55

Ratkaisija Nygren Ari 12.11.2025 10:56